

Uchwała Nr 3/2022
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z dnia 10 lutego 2022 r.

w sprawie Planu działalności Narodowego Centrum Nauki na 2022 r.

Po rozpatrzeniu, na wniosek Ministra Edukacji i Nauki z dnia 21 grudnia 2021 r. (pismo DN.WN. 0773.1.2021.2.RM), Planu działalności Narodowego Centrum Nauki na 2022 r., (dalej Plan działalności), Rada Główna Nauki i Szkolnictwa Wyższego, stosownie do art. 330 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478, z późn. zm.), doceniając dotychczasowy dorobek Narodowego Centrum Nauki, **pozytywnie opiniuje przedłożony dokument**, formułując jednocześnie uwagi, które zdaniem Rady mogą korzystnie wpłynąć na efektywność działań NCN.

Uzasadnienie

Plan działalności Narodowego Centrum Nauki na 2022 r. (dalej NCN lub Centrum), przyjęty uchwałą Rady NCN nr 113/2021 w dniu 9 grudnia 2021 r., obejmuje 50 stron tekstu i według deklaracji został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami według schematu uzgodnionego z Ministerstwem Edukacji i Nauki.

Dokument zawiera informacje, które powinny umożliwić ocenę działalności Centrum planowanej na rok 2022 w kontekście celowości, efektywności, zakresu rzeczowego i finansowego planowanych działań, do realizacji których NCN zostało powołane.

NCN funkcjonuje od 10 lat, jest powszechnie znane i ma u polskich uczonych niekwestionowaną pozycję lidera wśród agencji wspierających działalność naukową w zakresie nauk podstawowych. Szczególnie wysoko należy ocenić dążenie do zapewnienia szerokiego wachlarza typów grantów, program współpracy międzynarodowej oraz utrzymywanie światowych standardów oceny projektów, co ułatwia wnioskodawcom pozyskiwanie grantów europejskich oraz podnosi jakość badań naukowych.

Zapewniana przez ustawę niezależność Centrum, przede wszystkim Rady NCN, oraz wysoka pozycja w krajowym i międzynarodowym środowisku naukowym stanowi podstawę współpracy z innymi agencjami w kraju i za granicą.

Rada Główna ocenia, że w zakresie współpracy międzynarodowej Plan działalności NCN na 2022 odpowiada ambicjom i możliwościom polskiego środowiska naukowego. NCN angażuje się w działania oparte na współpracy z innymi europejskimi agencjami finansującymi badania oraz prowadzi konkursy, pozwalające polskim badaczom na aplikowanie do wspólnych projektów badawczych z uczonymi m.in. z Austrii, Czech, Litwy, Luksemburga, Niemiec, Słowenii, Szwajcarii oraz Chin.

Cieszy wielokrotnie postulowany wzrost finansowania planowany na rok 2022, ale Rada Główna zwraca uwagę na wzrastającą liczbę wniosków grantowych i niesatysfakcjonujący wskaźnik sukcesu oraz na wciąż pozostającą na zbyt niskim poziomie wartość kosztów pośrednich, co wskazuje na konieczność dalszego wzmocnienia finansowania działalności Centrum.

Wyrażając swoją pozytywną opinię na temat Planu Rada Główna jednocześnie pragnie przekazać poniższe uwagi i życzliwe sugestie.

Uwagi Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego dotyczące Planu działalności NCN na 2022 r.

1. Rada Główna zwraca uwagę na określanie w działalności na dany rok priorytetowych obszarów badań podstawowych oraz wysokości środków finansowych planowanych do przeznaczenia na realizację projektów badawczych w ramach poszczególnych dyscyplin lub grup dyscyplin

Uzasadnienie:

Zgodnie z art. 18 ustawy o Narodowym Centrum Nauki (dalej ustawa) do zadań Rady NCN należy m.in.:

- *określenie priorytetowych obszarów badań podstawowych zgodnych ze strategią kraju,*
- *ustalenie wysokości środków finansowych przeznaczonych na realizację projektów badawczych w ramach poszczególnych dyscyplin lub grup dyscyplin.*

Zgodnie z Planem "W NCN konkursy krajowe planowane są dla wszystkich trzech grup wnioskodawców, a wysokość zaangażowania środków finansowych szacowana jest na poziomie konkursu, nie zaś grup wnioskodawców. Podział alokacji w danym konkursie na grupy nauk następuje po zamknięciu naboru wniosków i zakończeniu ich oceny formalnej." Ten zapis budzi wątpliwości, czy alokacja środków na grupy nauk (lub co najmniej na dziedziny) nie powinna być zdefiniowana wcześniej. W sytuacji braku możliwości zaplanowania zakresu alokacji, wskazane jest wyjaśnienie w jaki sposób jest zapewniana zgodność z ustawą oraz w jaki sposób są przypisywane kwoty do poszczególnych dyscyplin. Podział środków przeznaczonych na realizację projektów badawczych w ramach poszczególnych dyscyplin lub grup dyscyplin powinien brać pod uwagę strategię państwa w tym zakresie.

Rada Główna uważa, że warto przychylić się do postulatów zgłaszanych przez środowisko młodych naukowców, którzy wnioskują o zdefiniowanie wysokości kwot alokacji środków finansowych przeznaczonych na konkursy dedykowane dla osób nieposiadających stopnia doktora (np. OPUS i PRELUDIUM) i utrzymanie ich na poziomie nie niższym, niż dotychczas.

2. Rada Główna zwraca uwagę na potrzebę doprecyzowania działań promocyjnych NCN

Uzasadnienie

Rada Główna dostrzega potrzebę zdefiniowania roli działań promocyjnych oraz wyjaśnienia, które z nich dotyczą promocji dotychczasowych osiągnięć projektów badawczych, a które pełnią funkcję informacyjno-szkoleniową dla wnioskodawców i np. ekspertów. Warto by w planie były określone cele, jakie mają być osiągnięte w rezultacie działań promocyjnych.

3. Rada Główna zwraca uwagę na brak informacji na temat liczby audytów zewnętrznych

Uzasadnienie

W informacji dotyczącej obowiązku składania przez beneficjentów grantów do Centrum sprawozdań z audytów zewnętrznych (p. 2.3.) podano regulaminową wysokość kwot dofinansowania, od której zależy obowiązek przeprowadzenia audytu. W Planie działalności można oczekiwać informacji na temat liczby realizowanych projektów badawczych podlegających audytowi zewnętrznemu, zakwalifikowanych do finansowania:

- przed 10 grudnia 2015 r.
- po 10 grudnia 2015 r. w konkursach ogłoszonych przed 14 grudnia 2018 r.

- w konkursach ogłoszonych po 14 grudnia 2018 r.

4. Rada Główna wskazuje na potrzebę i możliwość uproszczenia i skrócenia dokumentu

Uzasadnienie

Rada Główna uważa, że w planie:

- powinny być wyraźniej wskazane priorytetowe kierunki działań NCN w skali roku oraz najbliższych 2-3 lat,
- dane finansowe prezentowane w różnych częściach dokumentu (przede wszystkim ogólnej i szczegółowej) powinny być przedstawiane w spójnym, jednakowym ujęciu,
- zakres finansowania różnych działań powinien być wyraźniej powiązany z planem ogólnym.

Wskazane jest zestawianie podawanych informacji dotyczących planowanych działań, z danymi z planu na rok poprzedni i z ostatniego sprawozdania z wykonania planu.

Jednocześnie Plan działalności NCN jest dokumentem, który można skrócić, między innymi unikając powtórzeń (np. tab. 8 i tab. 11 lub tab. 10 i tab. 15).

5. Rada Główna zwraca uwagę na możliwość zwiększenia przejrzystości prezentacji informacji finansowych

Uzasadnienie

Kwoty podawane w tabeli zamieszczonej w części ogólnej jako przychody i wydatki są prezentowane w innym ujęciu niż w części szczegółowej jako nakłady (lub środki finansowe) w odniesieniu do poszczególnych działań, co zmniejsza przejrzystość prezentacji.

Przykładowo planowane środki finansowe przeznaczone na obsługę (tab. 14) nie są przypisane do konkretnych działań - są przywołane jako środki finansowe na:

- nadzór nad realizacją badań naukowych (p. 2),
  - upowszechnianie w środowisku naukowym informacji o ogłaszanych konkursach (p. 4),
  - wykonywanie innych zadań zleconych przez Ministra (p. 6).
- Zdaniem Rady Głównej w Planie działalności NCN przydatne byłyby:
- informacja, jaki jest udział środków finansowych na funkcjonowanie Centrum w stosunku do środków wydatkowanych na realizację zadań ustawowych,
  - opis, na jakie działania zostanie przeznaczona kwota, o jaką został zwiększony budżet NCN rok 2022 w stosunku do roku poprzedniego.

Uwagi Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego dotyczące funkcjonowania NCN

6. Rada Główna zwraca uwagę na potrzebę skrócenia okresu oceny wniosków i terminu rozstrzygnięcia konkursów oraz wprowadzenia rozsądnego terminu zatwierdzenia rozliczenia grantu

Uzasadnienie:

Regularność ogłaszania konkursów jest godna uznania, jednak pożądanym byłoby skrócenie okresu niezbędnego na rozstrzygnięcia konkursów.

W wielu konkursach (np. PRELUDIUM, PRELUDIUM BIS, SONATA, MAESTRO, OPUS) przyjęto 3. miesięczny okres naboru wniosków (od dnia ogłoszenia naboru do dnia jego

zakończenia), a następnie 6. miesięczny okres oceny (od dnia zakończenia naboru do dnia rozstrzygnięcia konkursu – tab. 1).

Podobna sytuacja ma miejsce w odniesieniu do konkursów międzynarodowych – okres oczekiwania na rozstrzygnięcie konkursu jest długi (upływa nawet 14 miesięcy od ogłoszenia konkursu – tab. 4).

Dla wnioskodawcy bardzo ważny jest termin rozstrzygnięcia konkursu ze względu na planowanie działań naukowców chcących wziąć udział w konkursie. Tym bardziej, że we wnioskach wielu konkursów jest konieczność precyzyjnego zaplanowania zatrudnienia wykonawców lub np. ich staży w innych ośrodkach.

Potrzebne jest także zdefiniowanie rozsądnego terminu zatwierdzenia rozliczenia grantu, a przez to skrócenie okresu niepewności finansowej dotyczącej realizacji grantu.

7. Rada Główna zwraca uwagę na potrzebę stałego ulepszania oceny eksperckiej

Uzasadnienie

Rada Główna docenia działania NCN mające na celu dobór najlepszych ekspertów do opiniowania wniosków, w tym angażowanie ekspertów zagranicznych, oraz przeciwdziałanie sytuacjom konfliktu interesów i/lub zobowiązań.

Najważniejszym kryterium wyboru eksperta powinien być jego walor merytoryczny, to jest kompetencje dotyczące tematu projektu, oraz niezależność, bezstronność i brak konfliktów interesów. Zdaniem Rady potrzebne jest ciągle zbieranie informacji zwrotnej dotyczącej opinii środowiska na temat sprawności działania ekspertów. Rada Główna dostrzega też istotność prowadzenia szkoleń ekspertów (na przykład on-line) w sprawach dotyczących regulaminów, kryteriów ocen i innych wymogów NCN.

8. Rada Główna wraca uwagę na problem kosztów pośrednich

Uzasadnienie

Zdaniem Rady Głównej konieczne jest podjęcie działań mających na celu zwiększenie wysokości kosztów pośrednich w projektach badawczych. Obowiązujący dotychczas poziom kosztów pośrednich jest zbyt niski i nie pokrywa kosztów jakie muszą ponosić jednostki naukowe.

9. Rada Główna zwraca uwagę na problem wpływu inflacji na koszty realizacji projektów

Uzasadnienie

Zdaniem Rady Głównej konieczne jest podjęcie działań mających na celu rekompensatę wynikającego z inflacji wzrostu kosztów realizacji projektów.

Uchwałę otrzymuje Minister Edukacji i Nauki.

Przewodniczący
Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Prof. Marcin Pałys